

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Elävän Kahvilan juurruttaminen Huhtasuolle

Hyvinvointia yhteisöllisestä kulttuuritoiminnasta

Taru Kannel

Kulttuurituotannon ko. (240 op)
Arvioitavaksi jättämisaika 5 / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Taru Kannel	Sivumäärä 29
Työn nimi Elävän Kahvilan juurruttaminen Jyväskylän Huhtasuolle – Hyvinvointia yhteisöllisestä toiminnasta	
Ohjaavat opettajat Jari Hoffrén, Molla Walamies	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Jyväskylän kaupunki/Hyvinvointia Huhtasuolle-hanke, Tytti Solankallio-Vahteri	
Tiivistelmä Opinnäytetyöni tilaaja on Jyväskylän kaupungin konsernihallinnon kaupunkikehityksen Hyvinvointia Huhtasuolle- hanke. Tämä toiminnallinen opinnäytetyö raportoi hyvinvointikahvila Elävän Kahvilan juurruttamistyötä Jyväskylän Huhtasuolle sekä kahvilan sisältöjen suunnittelutyötä huhtasuolaisten kanssa. Lisäksi työssä tarkastellaan kulttuurin hyvinvointivaikutuksia, joiden kautta perustellaan Elävän Kahvilan hyvinvointivaikutukset. Työni tavoitteena on juurruttaa Huhtasuolle Elävä Kahvila -toiminta, jonka alustana toimii valmis konsepti, mutta jonka toiminta on uudelleen räätälöity yhdessä huhtasuolaisten kanssa heidän toiveidensa mukaisesti. Opinnäytetyöni selvittää osallistavin menetelmin, minkälaisessa muodossa Elävä Kahvila -toiminta olisi parhaimmillaan Huhtasuolla ja minkälaisissa tiloissa sitä tulisi järjestää. Lisäksi työ selvittää kahvilan käytännön prosesseja. Toiminnallinen kehittämissosuuus tapahtui yhden illan aikana järjestettävässä, kaikille avoimessa suunnitteluilllassa, jossa käytin soveltavin ottein learning café -menetelmää. Työni tuo uutta tietoa Huhtasuon asukkaiden intresseistä sekä kehittää Huhtasuon kylätoimistolla uusia toimintamuotoja. Lisäksi työ todentaa kulttuurituottajan työnkuvan monialaisuuden yhdistämällä kulttuurituotannon sivuavasti sosiaali- ja terveysalaan.	
Asiasanat Hyvinvointi, kulttuuritoiminta, kehittäminen, yhteisö	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Taru Kannel	Number of Pages 29
Title Bringing the concept Elävä Kahvila to Huhtasuo – Well-being from cultural activities	
Supervisors Jari Hoffrén, Molla Walamies	
Subscriber and Mentor City of Jyväskylä/Hyvinvointia Huhtasuolle -project, Welfare Coordinator Tytti Solankallio-Vahteri	
Abstract My thesis subscriber is the city of Jyväskylä corporate headquarters, urban developments Hyvinvointia Huhtasuolle –project. This functional study reports the work of bringing Elävä Kahvila to Huhtasuo region as well as Elävä Kahvila designing work with the locals. In addition this thesis examines the welfare effects of culture through which justify the welfare effects of Elävä Kahvila. The goal of this thesis is to instill the Elävä Kahvila –activity to Huhtasuo based on the ready platform for concept, which has been re-tailored together with Huhtasuo citizens, based on their wishes. My thesis participatory methods of finding out what kind of form the Elävä Kahvila action would be the best to Huhtasuo and where it should be organized. In my thesis, I use qualitative research methods. The functional part of the work took place one evening held, open to all design evening, where I applied the learning café method. My work provides new information about the interests of the residents of Huhtasuo and develops new activities into Huhtasuo village office. In addition, the work shows how the Cultural Manager can take part to the social and health sector. The work also verifies the multidisciplinary of the Cultural Manager working methods.	
Keywords Well-being, cultural activities, development, community	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön lähtökohdat	6
1.2 Opinnäytetyön merkitys	7
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	8
2.1 Hyvinvointia Huhtasuolle -hanke	8
2.2 Elävä Kahvila	9
3 ELÄVÄN KAHVILAN TUOMINEN UUTEEN YMPÄRISTÖÖN	10
3.1 Toiminnan esittely ja markkinointi	11
3.2 Tapahtumapaikka	12
3.4 Tulevaisuus	13
4 HYVINVOINTIA JA KANSALAISLÄHTÖISYYTTÄ	14
4.1 Kulttuuri ja terveys	14
4.2 Yhteisö ja valtaistaminen	16
4.3 Sosiokulttuurinen innostaminen	18
5 ELÄVÄN KAHVILAN SUUNNITTELU ASUKKAIDEN KANSSA	19
5.1 Learning café	19
5.2 Tulokset	26
5.3 Tarkastelua	26
7 YHTEENVETO	28
LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Ihminen tarvitsee toisia ihmisiä: perhettä, opiskelu- ja työtovereita, lenkkeilykavereita, isovanhempia, viranomaisia. Yksinäisyys ja syrjäytymisen vaara lisääntyvät, jollei kukaan välitä tai tarvitse. Tapaaminen, kokoontuminen ja toisten kohtaaminen on mahdollista, mikäli sopivia paikkoja on käytettävissä. Yhteisyyttä voidaan edistää luomalla ympäristöjä, jotka tarjoavat vaivattoman kuulumisen johonkin ryhmään, yhteisöön. Näin tuetaan yksilön itseluottamusta ja lisätään hänen vaikutusmahdollisuuksiaan oman elämänsä suhteen. (Tapaninen & Kauppinen & Kivinen 2002, 20.)

Elävä Kahvila -toiminnan tavoitteena Huhtasuolla on juuri tällaisen ympäristön luominen. Pyrkimyksenä on siis rakentaa toimintamalli, jonka ilmapiiri on avoin ja mahdollisimman helposti lähestyttävä. Tämän toimintamallin rakentamista tukee se, että Elävä Kahvila -toiminnan tapahtumapaikkana toimii Huhtasuon kylätoimisto, joka on alueen asukkaille ennestään tuttu ja toimii muun muassa kaikille avoimena informaatiokeskuksena.

Opinnäytetyöni tilaaja on Jyväskylän kaupungin konsernihallinnon kaupunkikehityksen Hyvinvointia Huhtasuolle -hanke. Opinnäytetyöni punainen lanka on kulttuurin ja yhteisöllisyyden kautta hyvinvointia edistävän Elävän Kahvilan juurruttaminen Jyväskylän Huhtasuolle. Opinnäytetyöprosessissani otan selvää minkälaisia sisältöjä huhtasuolaiset itse toivovat Elävään Kahvilaan ja kuinka heidät saataisiin mukaan kahvilatoiminnan järjestämiseen. Työni lopullisena tavoitteena on saada Elävä Kahvila -toiminnan järjestäminen paikallisten omiin käsiin siten, että toiminta jäisi elämään huhtasuolaisten keskuudessa uudenlaisessa muodossa hankkeen loputtuakin. Mielestäni on tärkeää kuulla kohderyhmän, eli Huhtasuon asukkaiden mielipiteitä ja ottaa heidät mukaan sisällöntuottamisprosessiin, jotta Elävän Kahvilan toiminta vastaisi heidän tarpeitaan.

Käytännössä toteutin työni järjestämällä Huhtasuon kylätoimistolla kaikille avoimen suunnitteluillan jossa käytin learning café -menetelmää. Tilaisuus toimi kahvitukseen samalla Huhtasuon ensimmäisenä Elävänä Kahvilana, jotta nimi tulisi asukkaille tutuksi mahdollisimman aikaisin.

Tämän lisäksi tarkoitukseni oli toteuttaa vielä erillinen teemahaastattelu ryhmäkeskustelussa. Ryhmähaastattelun tarkoitus oli saada yksityiskohtaisempaa tietoa huhtasuolaisten ajatuksista Elävästä Kahvilasta ja samalla vakuuttaa osallistujat siitä, että olen aidosti kiinnostunut heidän mielipiteistään. Tämä toteutui lopulta siten, että learning café muokkautui ryhmäkeskustelunomaiseksi. Näiden kahden menetelmän yhdessä soveltaminen oli erittäin onnistunut ja antoisa.

Uskon että opinnäytetyöni avulla Elävä Kahvila saadaan juurrutettua Huhtasuolle uudenaikaisessa muodossa ja että sen hyvinvointivaikutukset tulevat näkymään etenkin yhteisöllisyyden lisääjänä sekä paikallisia innostavana ja aktivoivana uutena toimintana. Parhaassa tapauksessa Elävä Kahvila tulee toimimaan myös syrjäytymisen ehkäisijänä ja työllistäjänä ja luo alueelle uutta harrastustoimintaa. Työni toimii lisäksi esimerkkinä siitä, millä tavoin asuinalueiden yhteisöllisyyttä voidaan kohottaa ja miten uusi toimintamalli kannattaa tuoda täysin uuteen ympäristöön. Työstäni on tulevaisuudessa hyötyä asuinalueisiin liittyvissä hankkeissa joissa on samankaltaisuutta Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeen kanssa. Työni luvussa viisi käsittelen yhteisöllisyyttä ja kulttuuria hyvinvoinnin lähteenä sekä sosiokulttuurista innostamista. Huhtasuosta, Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeesta ja Elävästä Kahvilasta kerron lisää työni toisessa luvussa, jossa tarkastelen toimintaympäristöäni.

1.1 Opinnäytetyön lähtökohdat

Idea opinnäytetyöni aiheesta lähti ollessani työharjoittelussa Jyväskylän taidemuseolla. Tuolloin Elävä Kahvila toiminta otti ensiaskeleensa ja aloimme kaavailla opinnäytetyötäni taidemuseolle, siten että se liittyisi Elävän Kahvilan kehittämiseen juuri taidemuseolla. Harjoitteluni loputtua pidimme opinnäytetyöpalaverin, jossa paikalla oli taidemuseon työntekijöiden lisäksi Jyväskylän kaupungin hyvinvointikoordinaattori Tytti Solankallio-Vahteri ja Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori Jari Hoffrén. Tuossa palaverissa tulimme siihen tulokseen, että Elävä Kahvila toiminta olisi omiaan Hyvinvointia Huhtasuolle – hankkeessa ja näin päädyimme ratkaisuun, että työn tiilajana toimisikin tämä Jyväskylän kaupungin, ARA:n rahoittama hanke.

Keskeisin asia johon opinnäytetyöprosessissani keskityn, on se, kuinka Elävä Kahvila toiminta saadaan juurrutettua Huhtasuolle siten, että toiminta ottaa tuulta alleen ja jatkuu vielä hankkeen päätyttyäkin, sellaisessa muodossa, johon sen muokkaamme paikallisten kanssa. Kehittämistehtäviä ovat siis 1.) Kuinka juurruttaa Elävä Kahvila toiminta Huhtasuolle?, 2.) Kuinka rakentaa toiminnasta kansalaislähtöistä?, 3.) Miten asukkaita tulisi innostaa? ja 4.) Millä tavoin yhteisöllisyyttä rakennetaan?.

Näihin kysymyksiin vastaaminen on haastavaa, sillä se vaatii tiivistä paneutumista eri alojen kirjallisuuteen, kuten sosiologiaan. Vaikka työni teoreettinen viitekehys rakentuukin paljon muiden alojen kirjallisuuteen, tarkastelen asioita kuitenkin paljon myös kulttuurituotannon näkökulmasta etenkin toiminnallisessa osuudessa.

1.2 Opinnäytetyön merkitys

Elävä Kahvila on uusi toimintamalli ja helposti räätälöitävissä erilaisiin paikkoihin. Toivon tämän opinnäytetyön kautta luovani entistä selkeämmän toimintamallin Eläville Kahvilalle Huhtasuolla ja uskon sen onnistuvan juuri kansalaislähtöisyytensä ansiosta. Elävä Kahvila kehittää kulttuurialalle uuden mahdollisuuden ja tavan toimia erilaisissa ympäristöissä, tässä tapauksessa alueella, jossa kulttuurista terveyttä tulisi peräänkuuluttaa. Koko prosessin aikana yksi tärkeimmistä asioista on kuitenkin muistaa, että kyseessä on kansalaislähtöinen kehittämistoiminta, joten se, millä tavoin ihmisiä puhutellaan ja minkälaista käsitteistöä käytetään, vaikuttaa siihen millä tavoin toimintaan suhtaudutaan alueella. On siis tehtävä selväksi, että sisällöt tulevat olemaan juuri sitä, mitä paikalliset sinne itse työni kautta suunnittelevat, ja että kulttuuri-toiminnan ei tarvitse olla ”korkeamman luokan hupia”, vaan se voi olla esimerkiksi hyvinkin yksinkertaista yhdessä olemista ja tekemistä johon kenellä tahansa on oikeus osallistua.

Uskon työni merkityksellisyyteen sekä tilaajan että ammattialan puolelta. Tilaajalle työni antaa paljon uutta informaatiota siitä, kuinka Huhtasuon asukkaiden kanssa tulisi toimia ja lisäksi avaa sitä, minkälaisia huhtasuolaiset asuinalueelleen kaipaavat. Vain aidon, jopa henkilökohtaisen keskustelun kautta huhtasuolaisiin saadaan aito yhteys ja heidät saadaan rohkaistua mukaan kehittämistoimintaan. Hankkeen tavoit-

teiden kannalta on tärkeää, että asukkaiden ääni saadaan kuuluviin ja heidät saadaan aktivoitumaan asuinalueensa puolesta.

Kulttuurituotannon näkökulmasta työni on merkittävä, sillä se yhdistää sosiaali- ja terveysalan kulttuurituotantoon ja näin todistaa jälleen alan monimuotoisuuden. Työ osoittaa kulttuurituottajan tarpeellisuuden kehittämistyössä ja kyvyn toimia ihmisläheisissä työtehtävissä. Lisäksi osoitan työssäni kykyni ja rohkeuteni täysin uudella työssäni työympäristössä työskentelyyn ja vahvuuteni ihmisläheisen työn parissa.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Opinnäytetyöni on toiminnallinen kehittämistyö. Tämän vuoksi toimintaympäristö on laaja ja käytän hyväkseni erilaisia tapahtumia Elävän Kahvilan markkinoinnissa ja työn taustoittamisessa. Suurin osa kehittämistyöni toiminnallisesta osuudesta tapahtuu Jyväskylän Huhtasuolla, Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeen sisällä. Hyvinvointia Huhtasuolle -hanke on suhteellisen suuri, sillä se käsittää hyvinvoinnin puolesta tehtävän kehittämistyön kautta kaikki hyvinvointiin liittyvät osa-alueet.

Tässä luvussa kerron Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeesta, sen lähtökohdista ja tavoitteista. Lisäksi avaan Elävä Kahvila -toimintaa, sen aikaisempaa toimintaa ja sitä, mitkä sen tavoitteet ovat Huhtasuolla.

2.1 Hyvinvointia Huhtasuolle -hanke

Hyvinvointia Huhtasuolle on ympäristöministeriön asuinalueiden kehittämisohjelman ARA-rahoituksen saanut hanke Jyväskylässä. Hanketta toteutetaan vuosina 2013–2015 ja sen tavoitteena on huhtasuolaisten hyvinvoinnin edistäminen. Hankkeen taustalla on Jyväskylän kaupungin hyvinvointiohjelma, jonka pohjalta halutaan selvittää, mitkä tekijät ja toimenpiteet edistävät asuinalueiden kehitystä ja asukkaiden hyvinvointia. Konkreettisesti halutaan löytää sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan vastata kaupungin hyvinvointikertomuksessa ilmenneisiin niin sanottuihin ilkeisiin ongel-

miin. Näitä ovat esimerkiksi yksinäisyys, liikkumattomuus ja päihteet. Ilmiöt ovat tuttuja myös Huhtasuolla (Jyväskylän kaupunki 2014a.) Hankkeessa on mukana laaja joukko alueen asukkaita, kansalaisjärjestöjä ja julkisen puolen toimijoita. Tarkoituksena on edistää toimijoiden välistä yhteistyötä ja luoda uusia toimintatapoja Huhtasuolle. Yhteistyötä tehdään laajasti muiden alueella toimivien hankkeiden kanssa. (Asumisen rahoituksen- ja kehittämiskeskus 2014.)

2.2 Elävä Kahvila

Elävä Kahvila on työnimi uudelle palvelulle, joka tarjoaa mahdollisuuden viettää iltaa kerran kuukaudessa hyvää tekevien asioiden parissa. Elävä Kahvila on kulttuurin, taiteen sekä vaihtelevan teeman kautta hyvinvointia edistävä kahvila (Jyväskylän kaupunki/Jyväskylän taidemuseo 2014). Elävän Kahvilan idea ei siis ole pelkkä kahvinjuonti, päinvastoin kahvi ja herkut toimivat vain lisänä varsinaisen toiminnan, nautiskelun ja keskustelun ohella.

Idea kahvilasta syntyi paneelikeskustelussa, jossa Jyväskylän kaupungin hyvinvointikoordinaattori Tytti Solankallio-Vahteri heitti ajatuksen ilmaan ja museolehtori Sirpa Turpeinen otti siitä kopin. Kahvilassa painotetaan taiteen ja kulttuurin merkitystä hyvinvointia edistävänä tekijänä verenpaineenmittauksen tai terveystieteen sijaan. Toimintakonseptia kokeiltiin syksyn 2013 aikana Jyväskylän taidemuseon Holvissa. Sen jälkeen Elävä Kahvila on ollut toteutettavissa myös muissa taidelaitoksissa tai kaupunkilaisten kokoontumispaikoissa. Kahviloiden teemat sekä ohjelmat suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa. (Jyväskylän kaupunki/Jyväskylän taidemuseo 2014.) Tällä tavoin pyritään siihen, että kahviloiden sisällöt vastaisivat asiakkaiden intressejä ja ne pystytään pitämään monipuolisina ja vaihtelevina. Elävän Kahvilan hyvinvointivaikutukset perustuvat matalan kynnyksen yhteisölliseen kulttuuriharrastustoimintaan. Elävä Kahvila on täysin maksuton ja kaikille avoin, eikä velvoita osallistujiaan mihinkään. Elävä Kahvila toiminta on aatteellisesti sitoutumatonta ja sekä tapahtuman suunnitteluun että järjestämiseen voi osallistua kuka tahansa.

Keväällä 2013 Elävä Kahvila-konseptia oli pyöritelty useissa tapaamisissa eri toimijoiden kesken ja toiminta alkoi löytää muotonsa. Pian päätettiin, että Elävä Kahvila -toimintaa tulotaisiin ensin kokeilemaan Jyväskylän taidemuseon tiloissa syksyllä 2013. Tämän päätöksen myötä vastuu käytännön järjestelyistä jäi pääosin taidemuseon työntekijöille. Syksyyn 2013 mennessä työryhmä oli tehnyt päätöksensä järjestää Elävä Kahvila -toimintaa kerran kuussa elokuusta joulukuuhun asti, jolloin järjestyskertoja kertyisi viisi. Käytännössä Elävän Kahvilan järjestyspaikkana taidemuseo oli tilojensa, valmiin asiakaskuntansa ja sijaintinsa ansiosta lähes täydellinen. Jokainen taidemuseon tiloissa järjestetty Elävä Kahvila oli uniikki ja kävijöitä oli hyvin vaihtelevasti; parhaimmillaan noin 500 kävijää ja vähimmillään noin 20 kävijää. Kävijämäärät vaihtelivat suuresti ja todennäköinen syy tähän olivat päällekkäisyydet muiden tapahtumien kanssa. Jyväskylän taidemuseon tiloissa teemoja olivat sadonkorjuu ja ravinto, rentoutuminen, värit ja rentoutus, elävä keho sekä eloisa perhe. Jokaisella järjestyskerralla kahvilan toimintaa oli mukana toteuttamassa teemaan sopiva yhteistyökumppani.

Opinnäytetyöni kautta Elävä Kahvila lopulta siirrettiin taidemuseon tiloista Huhtasuolle ja alkoi muodostua omalla painollaan uudenaikaiseksi, Huhtasuolle sopivaksi. Tulevaisuudessa nähdään jatketaanko Elävä Kahvila -toiminnan kehittämistä vielä jatkosakin uusissa ympäristöissä.

3 ELÄVÄN KAHVILAN TUOMINEN UUTEEN YMPÄRISTÖÖN

Elävän Kahvilan tuominen ja juurruttaminen uuteen ympäristöön tarkoittaa konseptin räätälöintiä sellaiseksi, joka palvelee alueen tarpeita. Tämän vuoksi oli selvitettävä, mitä alueen asukkaat odottavat saavansa Elävältä Kahvilalta ja minkälaista kulttuuri-toimintaa alueella todellisuudessa kaivataan. Tämän asian selvittämiseksi ensimmäinen Huhtasuolla järjestettävä Elävä Kahvila oli tilaisuus, jossa tulevien kahviloiden sisältöjä suunniteltiin yhdessä Huhtasuon asukkaiden kanssa. Suunnittelutilaisuudessa käytin menetelmää, jossa kahvilavieraat suunnittelivat tulevaa kahvilatoimintaa

ryhmässä keskustellen. Tästä menetelmästä kerron lisää opinnäytetyön toteutusluvussa.

Ensimmäisen Elävä Kahvila kerran eteen täytyi kuitenkin tehdä paljon töitä, jotta huhtasuolaiset kiinnostuisivat aiheesta ja ymmärtäisivät mistä on kyse ja siten ottaisivat osaa suunnittelutilaisuuteen.

3.1 Toiminnan esittely ja markkinointi

Jatkuvasti lisääntyvä informaatiotulva on aiheuttanut sen, että yhteisöjen viestit joutuvat jatkuvasti kilpailemaan kasvavassa viestitulvassa erottuakseen muista kilpailevista viesteistä. Organisaatiot etsivätkin uusia keinoja tavoittaa kohderyhmänsä, sillä massamainonnalla ei ole enää toivottua vaikutusta kohderyhmässä. (Vallo & Häyri-nen 2008, 19.) Itse huomasin työni alkutaipaleella, että olisi täysin mahdotonta saada kohderyhmältä riittävää huomiota vain perinteisen markkinoinnin keinoin, sillä hankkeessa vallitseva informaatiotulva on todella rönsyilevää. Tästä keksin lähestyä kohderyhmää hieman uudella tavalla.

Toteutin Elävän Kahvilan markkinoinnin ja esittelyn siten, että kävin Huhtasuon asukkaille suunnatussa asukaskahvitilaisuudessa esittelemässä itseni sekä Elävän Kahvilan idean. Lisäksi kerroin ensimmäisestä kahvilakerrasta ja sen sisällöstä. Tätä kautta toivoin saavani aikaiseksi keskustelua asukkaiden välillä Elävästä Kahvilasta jo ennen ensimmäistä Elävää Kahvilaa, joka mahdollistaisi sen, että toiveita Elävän Kahvilan sisällöistä olisi syntynyt jo ennen suunnittelukahvilaa. Kasvotusten tapahtuva markkinointi osoittautui todella tehokkaaksi, sillä pian kylätoimistolla käytiin jo yleistä keskustelua tapahtumastani.

Tämän asukaskahvi-illassa tapahtuneen markkinoinnin lisäksi tein jonkin verran julisteita ja lentolehtisiä, joita jaoin Huhtasuon kauppoihin, kylätoimistolle ja seurakunnan tiloihin, kirjastoon ja muihin Huhtasuolta löytyviin tapahtumailmoitustauluihin. Lisäksi tein tiedotteen, jonka oli tarkoitus lähteä hankkeen tiedottajan kautta Jyväskylän kaupungin uutisvirran mukana eteenpäin. Lopulta tiedottaminen jäi kuitenkin omalle vastuulleni sisäisen viestinnän ontumisen ja kiireisen aikataulun vuoksi, joten levitin tie-

dotetta itse sähköpostin välityksellä ja loin tapahtuman internetistä löytyviin tapahtumakalentereihin.

En jäänyt markkinoinnissa kuitenkaan täysin yksin, sillä Elävä Kahvila -toiminnan tuotantoprosessissa minulla oli jatkuvasti apukätenäni Huhtasuon kylätoimistolla työskentelevä kylätalkkari Anne Mustonen joka hoiti oman osansa julisteiden ja lentolehdisten jakamisessa sekä kaikkein tärkeimpänä, suurimman osan kasvotusten tapahtuvasta markkinoinnista kylätoimistolla. Mustosen lisäksi hankkeessa työskentelevä vapaaehtoistoiminnan koordinaattori Helmi Pennanen oli apunani Elävä Kahvila -toiminnan tuottamisessa. Markkinoinnin osalta hän auttoi tekemällä Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeen facebook-sivujen alaisen tapahtumasivun Elävälle Kahvilalle tekemieni tiedotusmateriaalien pohjalta.

3.2 Tapahtumapaikka

Elävän Kahvilan tapahtumapaikaksi määräytyi alustavasti Huhtasuon kylätoimisto. Kylätoimisto tuntui hyvin luonnolliselta valinnalta, sillä sen toiminnan säilyttäminen ja kehittäminen ovat keskeisiä asioita, joita hankkeessa tavoitellaan. Kylätoimiston tilat ovat käytössä päivisin ja arki-iltaisain erilaisia tilaisuuksia varten. Tiloista löytyy asiakastietokoneet, joilla voi hoitaa omia asioita, etsiä työpaikkoja ja muokata omat työnhakupaperit kuntoon. Tietokoneiden käyttö on maksutonta ja neuvontaa annetaan tarvittaessa. Myös tulostaminen, kopiointi ja skannaus kuuluvat kylätoimiston palveluihin. Saatavilla on monipuolisesti esitteitä, hakemuslomakkeita ja palautuskuoria. (Huhtasuoprojekti 2014.)

Käytännössä kylätoimisto on siis koko kylän yhteinen infopiste, jossa asukkaat voivat hoitaa arkisia asioitaan. Tapahtumapaikkana kylätoimisto on Elävälle Kahvilalle paras mahdollinen, sillä se sijaitsee Huhtasuon Huhtakeskuksessa, jossa suurin osa alueen palveluista sijaitsee. Tämän vuoksi paikka on tuttu alueen asukkaille ja ohikulkijoita on jatkuvasti. Lisäksi se, että Jyväskylän alueellisen kansalaisraadın julkilausumassa mainitaan selkeästi kylätoimiston kehittämistarve, tukee sitä, että Elävän Kahvilan tapahtumapaikkana voisi jatkossakin toimia kylätoimisto. Julkilausumassa sanotaan seuraavanlaisesti:

"Huhtasuon kylätoimistoa on kehitettävä alueen asukkaiden yhteiseksi kylätaloksi ja olohuoneeksi. Siellä on järjestettävä monipuolista toimintaa erilaisille kohderyhmille. Asukkaita ja toimijoita kannustetaan järjestämään aktiviteetteja. Toiminnoille on taatava riittävät resurssit. Kylätoimistosta on kehitettävä keskeinen Huhtasuon informaatio-keskus, joka on tehtävä tunnetuksi alueen asukkaille."

(Jyväskylän kaupunki 2014b.)

Elävä Kahvila -toiminta tukee kaikkia näitä kylätoimistolle asetettuja odotuksia. Toiminta on hyvin monipuolista ja vaihtelevaa sekä kaikille avointa ja se luo mukavaa ilmapiiriä kylätoimistolle aatteettomuudellaan. Se, että kahviloiden teemat vaihtelevat, varmistaa sen, ettei toimintaa järjestetä vain yhdelle kohderyhmälle, vaan kohderyhmä muuttuu aina teeman mukaan. Lisäksi kahvilatoiminnan tarkoitus on kannustaa asukkaita ideoimaan uusia aktiviteetteja ja osallistumaan niiden järjestämiseen Huhtasuon alueella.

3.4 Tulevaisuus

Jotta Elävä Kahvila tai sen kautta syntyneet erilaiset toimintamuodot saataisiin juurrutettua Huhtasuolle, on asukkaita rohkaistava ja tuettava niiden järjestämisessä. Pienimuotoiset toimintaryhmät ja yhteisöllisyyttä tukevat iltamat eivät vaadi erityisen paljon resursseja, etenkin, jos asukkaat saadaan toimimaan itsenäisesti. Tämän mahdollistamiseksi on osattava kuunnella asukkaiden ideoita. Ei riitä että ideoita otetaan vastaan vain suunnitteluun tarkoitetuissa iltamissa, vaan on jatkuvasti oltava valppaana sen suhteen, mitä asukkaat toivovat ja tilanteen mukaan rohkaista heitä viemään asioita eteenpäin. Tämän tyyppisen keskustelun kautta syntyvän ideoinnin mahdollistaa kylätoimisto, sillä se on paikka, jossa käy päivittäin kymmeniä ihmisiä ja jokaisella heistä olisi varmasti omia ehdotuksia ja kokemuksia jaettavana.

4 HYVINVOINTIA JA KANSALAISLÄHTÖISYYTTÄ

Hyvä elämä koostuu lukuisista asioista, joista osa on henkilökohtaisia, osa monille yhteisiä, osa jopa maailmanlaajuisia. Hyvä fyysinen ympäristö on yksi ihmisten hyvän elämän edellytyksistä, joita ovat myös kuuluminen johonkin yhteisöön tai erilaiset palvelut. (Tapaninen & Kauppinen & Kivinen 2002, 19.)

Tässä luvussa tarkastelen kulttuurin ja yhteisön vaikutusta hyvinvointiin ja peilaan niitä Elävä Kahvila -toimintaan. Lisäksi tarkastelen sosiokulttuurista innostamista ja sitä, millä tavoin sitä voidaan ammentaa Huhtasuolla.

Yhdessä tekemistä voidaan opetella, samoin kuin voidaan hankkia uudenlaisia valmiuksia. Oma kokemus antaa oivalluksen siitä, että ympäristön parantaminen lisää sekä omaa että muiden hyvinvointia. Uskallus vaikuttamiseen lisääntyy. (Tapaninen & Kauppinen & Kivinen 2002, 19.) Elävä Kahvila -toiminnan kautta pyritään saamaan Huhtasuolla aikaiseksi yhteisöllinen toimintamalli, jossa jokaisella on mahdollisuus päästä vaikuttamaan alueella järjestettävään toimintaan ja että kynnys toimintaan osallistumiseen olisi mahdollisimman matala ja siten kaikille mahdollinen.

4.1 Kulttuuri ja terveys

Sanotaan, että nykyisin ihmiset ovat passiivisia, eivätkä halua osallistua yhdistyselämään tai kulttuurisiin rentoihin. Ne tehdään arkielämälle kaukaisiksi, väitetään ettei ole aikaa ja mieluummin katsotaan televisiosta valmista viihdettä. Samanaikaisesti kuitenkin työväen- ja kansalaisopistojen tarjonta on monipuolista, ihmiset ovat siitä kiinnostuneita ja eläkeläiset täyttävät sankoin joukoin niin kutsutut eläkeläisten yliopistot. Ehkä ei ole sittenkään niin vaikeaa saada ihminen innostumaan. (Kurki 2000, 133.)

Yksi Elävän Kahvilan perusajatuksista on se, että tuodaan kulttuuri ihmistä lähelle. Tämä toteutetaan tuomalla kulttuuriset riennot sellaiseen ympäristöön ja sellaisessa muodossa, josta ihminen ei ymmärrä heti edes ajatella kyseessä olevan jonkinlainen kulttuuritoiminta. Palataan siis ruohonjuuritasolle ja innostetaan ihmisiä osallistumaan kulttuuriharrastuksiin ikään kuin salaa.

Kulttuurikokemukset ja taide-elämykset ovat myönteisiä emootioita, jotka liittyvät ihmisten sosiaalisiin suhteisiin ja ylläpitävät hyvinvointia. Mitä enemmän yhteisössä on kulttuurikokemusten ja taide-elämysten rikastuttamaa sosiaalista pääomaa, sitä parempi on yhteisön jäsenten terveys. (Hyypä & Liikanen 2005, 13.)

Kulttuurilla tarkoitetaan yhteisten ajatusten, määritelmien, sääntöjen ja tarkoitusten esiintymistä ihmisten elämäntavassa. Kulttuuri on käsitejärjestelmä, jonka puitteissa ihmisolennot ovat yhteydessä toisiinsa ja muodostavat elämäntapansa. (mt., 13.)

Kulttuurin ja taiteen olemusta tarkastelevat teoriat kuuluvat humanistisiin eli ihmistieteiden filosofioihin. Luonnontiede on otettava mukaan, kun analysoidaan kulttuurin, taiteen ja terveyden keskinäisiä suhteita. Tietoisuuden syntyminen ja esimerkiksi taiteen kokeminen edellyttävät tajunnan lisäksi kanssaihmiä, joiden kesken syntyy tietoista yhteistyötä. Myös terveys on eräänlaista läsnäoloa muiden kanssa ja aktiivista osallistumista siihen, mikä on elämässä tärkeää. Kulttuuri- ja taideharrastukset sisältyvät väestön peruskulttuuriin ja muodostavat yhteistä identiteettiä. Yhteisestä identiteetistä kehittyi me-henkeä, josta syntyy sosiaalista pääomaa ja terveyttä. (mt., 36.)

Tutkija Markku T. Hyypä yhdistää terveyden määritelmässä holismin ja tasapainoteorian. Hänen mukaansa terveys syntyy ihmisen ekologisista suhteista, joissa yhteisö muodostaa peruskulttuureineen tärkeän osion. Hyvä terveys on dynaaminen tila, jossa henkilön oma kokemus on saavuttanut tasapainon hänen hyvälle elämälle asettamiensa tavoitteiden kanssa. Terveiden ekologinen tasapainoteoria soveltuu hyvin lähtökohdaksi yhteisön kulttuuristen ominaisuuksien ja terveyden tutkimiseen. Terveiden tai pikemmin hyvinvoinnin saavuttaminen on mahdollista osallistumalla aktiivisesti kanssaelämään ja kokemalla tämä osallisuus. (Hyypä & Liikanen 2005, 41-42.)

Elävän Kahvilan avulla on mahdollista saada rakennettua toimintaa, joka yhdistää sellaisia yksilöitä, jotka eivät normaalisti päätyisi toimimaan yhdessä. Järjestämällä erilaisia teemailtoja, saadaan koottua yhteen yksilöitä joilla on samanlaisia mielenkiinnon kohteita ja joista on näin ollen mahdollista saada muodostettua pieniä yhteisöjä. Tästä esimerkkinä ensimmäisen Elävän Kahvilan kautta syntynyt idea kirjalli-

suuspiiristä; kirjallisuuspiirissä yksilöltä ei odoteta mitään muuta kuin kiinnostusta kirjallisuuteen ja omien näkemysten jakamista. Tällaisen toiminnan aikaansaaminen on juuri sitä mihin Elävä Kahvila tähtää toiminnallaan Huhtasuolla: ihmisten saattamista yhteen.

4.2 Yhteisö ja valtaistaminen

Sosiaalisella konstruktivismilla tarkoitetaan sitä, että sosiaaliset olosuhteet ja ympäristö määrittävät ihmisen olemuksesta. Tietoisuuden syntyminen ja esimerkiksi taiteen kokeminen edellyttävät tunteita ja ihmisyhteisöä, jonka kanssa syntyy tietoista yhteistyötä. (Hyypä & Liikanen 2005, 39.)

Yhteisöksi voidaan aidossa mielessä nimittää vain sellaista sosiaalisen suhteen muotoa, jonka välityksellä sosiaalinen toiminta on yhteisten intressien ja arvojen ohjaama. Kyse ei ole kuitenkaan mistään kollektiivisista suhteista, joissa yksilö on unohdettu. Kyse on siitä, että samalla kertaa sekä yksilöllisten ”persoonien joukko” että jokaisen osallistujan subjektiivinen tunne jakavat yhteiset tavoitteet ja mielenkiinnon kohteet. Yhteisöllinen suhde on sellainen uusi rakenteellinen suhteen muoto, jonka tunnusmerkkejä ovat dialogi, solidaarisuus, avoimuus, uudistuminen ja samalla integraatio ja pysyvyys.

Aidon yhteisön rakentumista ei saavuteta minkään opiskellun metodin avulla, vaan ensin on löydettävä sellainen olemisen, elämisen ja jakamisen muoto, joka juurtuu syväälle: on löydettävä aito yhteisöllinen suhde. Sen pohjalta on mahdollista luoda sosiaalisen toiminnan malli, joka saa institutionaalisen muodon ja johtaa pysyvään uudistumiseen. (Kurki 2000, 130.)

Huhtasuon alueella on paljon erilaisia ihmisryhmiä ja erilaisista taustoista tulevia yksilöitä omine lähtökohtineen. Monenlaisia luonnollisesti syntyneitä yhteisöjä löytyy. Esimerkiksi monikulttuurisuus, vapaaehtoistyö ja tietyt harrastustoiminnat ovat luoneet alueelle yhteisöjä. Tällaisten yhteisöjen lisäksi alueelle olisi kuitenkin saatava luotua yhteisöjä, jotka sekoittavat alueen asukkaita täysin uudelleenlaiseen, hieman avarakatseisempaa toimintaan. Tämän avulla alueen asukkaat pystyisivät tuntemaan

helpommin kokonaisvaltaisempaa yhteisöllisyyttä. Lisäksi asukastoiminta olisi mahdollisesti moniulotteisempaa, jos yhteisön jäsenten tietotaito pystyttäisiin yhdistämään laajemmin.

Huhtasuolla tietynlaisen yhteisön luo jo pelkkä asuinpaikka. Alueellisuus on yhteisön ulkoinen tunnusmerkki; yhteisö on seurausta tietynlaisesta sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, ei tilaan sijoittumisesta. Yhteinen asuinpaikka ei edellytä yhteistä toimintaa. Kuitenkin modernin maailman yhteisökäsityksille on tunnusomaista vetää yhtäläisyysmerkit alueellisen läheisyyden ja yhteisöllisyyden välille. Ajatus ei ole järjetön sillä yhteiskunnallisessa maailmassa asuinpaikkaan liittyvä yhteenkuuluvaisuuden tunne voi edustaa korkeinta ja syvällisintä yhteisyyden kokemusta. Tällöin kysymys ei kuitenkaan ole yhteisöllisyydestä vaan symbolisesta yhteisyydestä. Paikallisuus on aina toiminnallisen yhteisön potentiaali alkeismuoto ja tässä mielessä sen välttämättömä edellytys. (Lehtonen 1990, 218-219.)

Yhteisö kehittyy ihmisten keskinäisistä ihmissuhteista, joissa kasvaa me-henki ja sosiaalinen identiteetti. Valtaistamisessa ihmiset voivat kontrolloida omia päätöksiään ja toimenpiteitään, jotka vaikuttavat sosiaaliseen vuorovaikutukseen, hyvinvointiin ja terveyteen. Yksilöt ja yhteisöt voivat ilmaista tarpeensa ja huolensa ja osallistua niitä koskevaan päätöksentekoon. Valtaistaminen koskee koko yhteisöä, jossa ihmiset toimivat yhdessä saavuttaakseen paremman terveyden. Osallistaminen korostaa kaikkien yhteisön jäsenten mobilisoimista, edustuksellisuutta ja terveyden yhteisöllisyyttä. Kun terveys määritellään ekologisenä tasapainona, valtaistaminen ja osallistaminen lisäävät ihmisten mahdollisuuksia nähdä yhteydet elämän päämäärien ja niiden tavoittelemisen välillä. (Hyyppä & Liikanen 2005, 42.)

Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeessa on otettu edistyksellisesti valtaistaminen käyttöön. Tietyin väliajoin järjestettävillä asukaskahveilla asukkailla on mahdollisuus jakaa ajatuksiaan, ehdotuksiaan ja mielipiteitään asuinalueeseensa ja siellä tehtävään kehittämistyöhön liittyen. Elävä Kahvila tuo tähän oman lisänsä kannustavalla otteellaan ja rohkaisee hieman aremmatkin yksilöt ilmaisemaan mielipiteensä rennon ilmapiirin avulla.

4.3 Sosiokulttuurinen innostaminen

Kaikissa sosiokulttuurisen innostamisen määritelmien ytimenä on ajatus, että innostaminen on tapa elähdyttää ihmisten herkistymisen ja itsetoteutuksen prosessia. Se herättää ihmisten tietoisuutta, organisoii toimintaa ja saa ihmiset liikkeelle. Innostaminen suuntautuu sosiaalisen kommunikaation edistämiseen, ihmisten väliseen vuorovaikutuksen lisäämiseen ja subjekti-subjekti -suhteen kehittämiseen. Sen avulla pyritään luomaan sosiaalisen transformaation mahdollistavia tilanteita eli pyritään parantamaan ihmisen elämänlaatua. Innostaminen on kaikkien niiden toimenpiteiden yhdistelmä, jotka luovat sellaisia osallistumisen prosesseja, joissa ihmiset kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi yhteisössään. (Kurki 2000, 19-20.)

Elävän Kahvilan kansalaislähtöisyyden kautta on tarkoituksena saada nimenomaan juurrutettua ihmisille ajatus siitä, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa. Kun ihmiset sisäistävät vaikuttamismahdollisuutensa, on heistä helpompi saada aktiivinen osa yhteisöä ja siten mahdollistaa asukaslähtöisen toiminnan syntyminen.

Sosiokulttuurisen innostamisen perusedellytyksenä toimii aidon yhteisön rakentuminen. Toiminta tapahtuu yhdessä toisten ihmisten kanssa, jotka jakavat yhteisen tietoisuuden ja unelmat sekä tavoitteet paremmasta arkipäivästä. Innostamisessa korostetaan yksilön ja yhteiskunnan, toimijan ja rakenteen, suhteen ja sen laadun merkitystä; rakenne luo toimintaa, mutta samalla toiminta uusii rakenteita. Rakenteiden ohittaminen ja purkaminen ei ole mahdollista, mutta niiden uudelleenmuovaaminen on. Innostamisen toiminnan pohjaksi tarvitaan siksi laadultaan yhteisöllisiä vuorovaikutussuhteita. (Kurki 2000, 129.)

Juuri tämä rakenteiden uudelleenmuovaaminen on se, mihin Huhtasuolla tulisi keskittyä, kun mietitään uudenlaisia toimintamuotoja esimerkiksi kylätoimistolle. Vaikka kylätoimisto onkin avoinna kaikille, on siitä vuosien saatossa jostain syystä muokkautunut vain tietynlaisten ihmisten kokoontumispaikka. Tämän vuoksi suurimmassa osassa kylätoimistolla järjestettävistä aktiviteeteista voi huomata, että osallistujat ovat yleensä ne aktiivisimmat asukkaat, eikä vaihtuvuus asiakaskunnassa ole siis kovin suuri.

5 ELÄVÄN KAHVILAN SUUNNITTELU ASUKKAIDEN KANSSA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli saada vietyä Elävä Kahvila -toiminta osaksi Huhtasuolaisten yhteisöllistä toimintaa. Jotta yhteisöllisyys ja kansalaislähtöisyys olisivat toiminnassa läsnä alusta alkaen, otin huhtasuolaiset mukaan suunnittelutyöhön heti. Näen tämän tärkeänä seikkana tällaista toimintaa suunniteltaessa, sillä tuolloin asukkaat saavat selville kuka ja ketkä tapahtuman takana ovat ja kuinka helppoa voi olla päästä vaikuttamaan.

Elävän Kahvilan juurruttamisprosessin kaiketi tärkein vaihe oli Elävän Kahvilan ensimmäinen järjestämiskerta Huhtasuolla. Ensimmäisellä kerralla Elävä Kahvila oli kaksituntinen ja sen tarkoitus oli selvittää, mitä asukkaat haluavat kahvilalta eli min-kälaisia sisältöjä kahvilaan olisi tuotettava, että ne vastaisivat asukkaiden toiveita. Lähdin selvittämään tätä käyttämällä learning café -menetelmää, joka muokkautui tilanteeseen sopivaksi tapahtumahetkellä.

5.1 Learning café

Learning café on työskentelymuoto, missä haetaan ideoita ja mielipiteitä etukäteen valittuihin aiheisiin. Tilaisuuden vetäjä kertoo taustaa työskentelylle ja antaa toiminta-ohjeet. Osallistujat jaetaan ryhmiin ja ryhmät asettuvat pöytiin. Keskusteluaiheet on kirjattu jokaiseen pöytään jaettuun isoon paperiin. Aiheista keskustellaan pöydissä ja ajatukset kirjoitetaan papereihin. Jokaisessa pöydässä on isäntä tai emäntä, joka tekee muistiinpanoja ja vauhdittaa keskusteluja. Pöydissä keskustellaan sovittu aika, jonka jälkeen vaihdetaan pöytiä ja sen mukaan myös keskusteluaiheita. Lopuksi kerätään paperit pöydistä ja käydään yhteinen loppukeskustelu niiden pohjalta. (Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry 2014.)

Valitsin learning caféen tutkimusmenetelmäksi, sillä se tuntui mielekkäimmältä tavalta suunnitella Elävän Kahvilan toteuttamista yhdessä Huhtasuon asukkaiden kanssa. Lisäksi menetelmä on myös helposti muunneltavissa ja se oli minulle työni kannalta tärkeää, sillä ensimmäisen suunnittelukahvilan kävijämäärää oli mahdotonta

ennustaa etukäteen. Tästä johtuen olin valmiiksi suunnitellut, kuinka toimisoin erilaisissa tilanteissa. Olin siis valmistautunut moneen eri tilanteeseen, jotta suunnittelu voitaisiin aloittaa tavalla tai toisella.

Ensimmäinen suunnitelmani oli eniten learning café -omainen, eli toimintatapa olisi se, että jaan kävijät neljään eri ryhmään, jotka työskentelevät noin 15 minuutin ajan yhden teeman äärellä, jonka jälkeen vaihtavat seuraavaan ryhmään. Joka ryhmän vaihtokerralla on kuitenkin aina yksi, joka jää ryhmästä edellisen teeman äärelle esittelemään seuraavalle ryhmälle edellisen ryhmän synnyttämiä ideoita. Tämä henkilö on edellisen ryhmän kirjuri, joka seuraavan vaihdon myötä vaihtaa pöytää taas seuraavan ryhmän mukana, jolloin tuosta ryhmästä jää jälleen yksi työskentelemään seuraavan ryhmän kanssa. Se, että tämä menetelmä olisi mahdollista toteuttaa, vaatisi noin 20 osallistujaa, jolloin jokaisessa ryhmässä olisi viisi henkilöä.

Varasuunnitelmat tein sitä varten, jos ihmisiä tulisikin huomattavasti suurempi määrä ai todella vähäisesti. Siinä tapauksessa, että ihmisiä olisi paljon, varauduin miettimällä useampia teemoja, joiden kysymysten ympärillä ryhmät työskentelisivät. Siltä varalta, että aika ei riittäisi jokaiselle ryhmälle miettiä jokaista teemaa, tein myös suunnitelman, jossa jaan suuren ryhmän ensin kahdeksi ryhmäksi ja sen jälkeen vielä molemmat kaksi ryhmää neljäksi, jolloin ryhmiä olisi yhteensä kahdeksan.

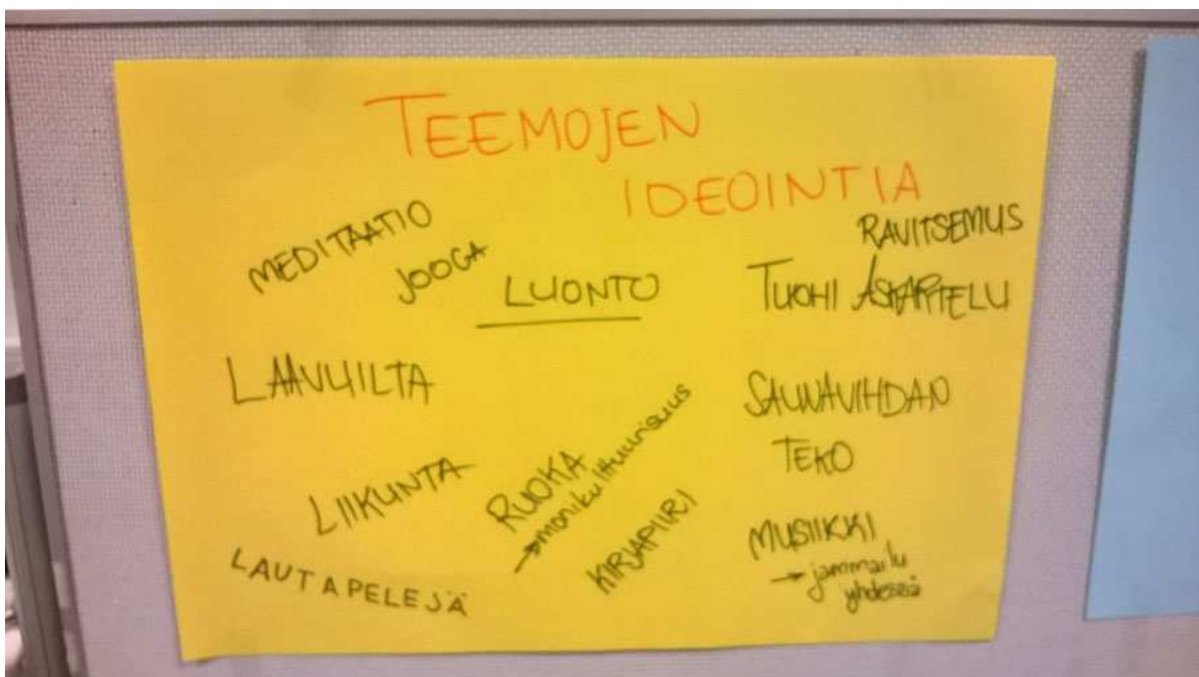
Tuossa tapauksessa näillä kahdella ryhmällä olisi kuitenkin samat neljä teemaa mietittävinään. Jos osallistujia olisi alle kymmenen, menettelisin niin, että suunnittelutilaisuudesta tulisi enemmän keskusteleva ja useaan ryhmään jakautumaton.

Lopulta suunnittelutilaisuuteen osallistui yhdeksän Huhtasuon asukasta. Osallistujien ja minun lisäksi paikalla oli kylätalkkari Anne Mustonen, vapaaehtoistoiminnan koordinaattori Helmi Pennanen, sekä hyvinvointikoordinaattori Tytti Solankallio-Vahteri. Käytännössä minä olin tilaisuuden vetäjä sekä tapahtuman järjestäjä, Annen työnä oli hoitaa kahvitarjoilut, Helmi avusti ryhmäkeskustelun ylläpitämisessä ja Tytti toimi kirjurina.

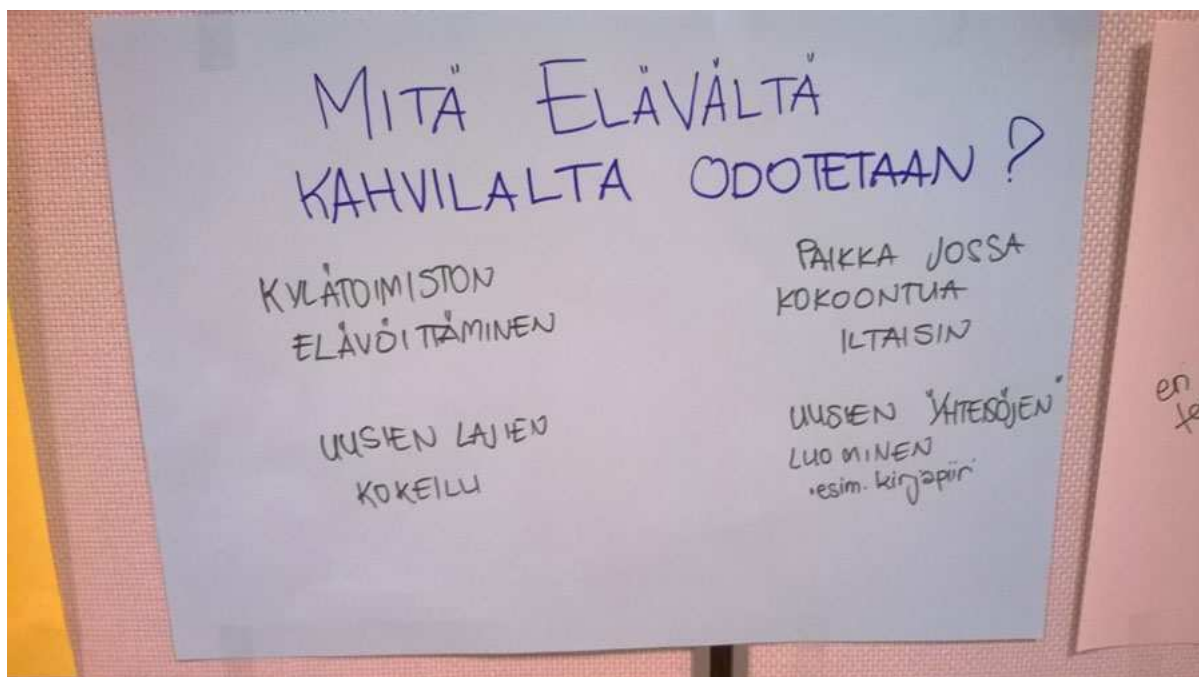
Aloitin tilaisuuden esittelemällä itseni, sekä kertomalla tarkemmin siitä, mikä Elävän Kahvilan toiminta-ajatus on ja kuinka se toimii käytännössä. Lisäksi myös Helmi, An-

ne ja Tytti esittäytyivät ja Helmi kertoi lyhyesti Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeesta. Tämän jälkeen kerroin Elävä Kahvila -toiminnasta Jyväskylän taidemuseolla ja esittelin teemat ja sisällöt, jotka siellä toteutuivat. Esimerkkien avulla tarkoitukseni oli saada osallistujat ymmärtämään toiminnan perimmäinen idea ja se, että tapahtuman teemat voivat olla hyvinkin vaihtelevia.

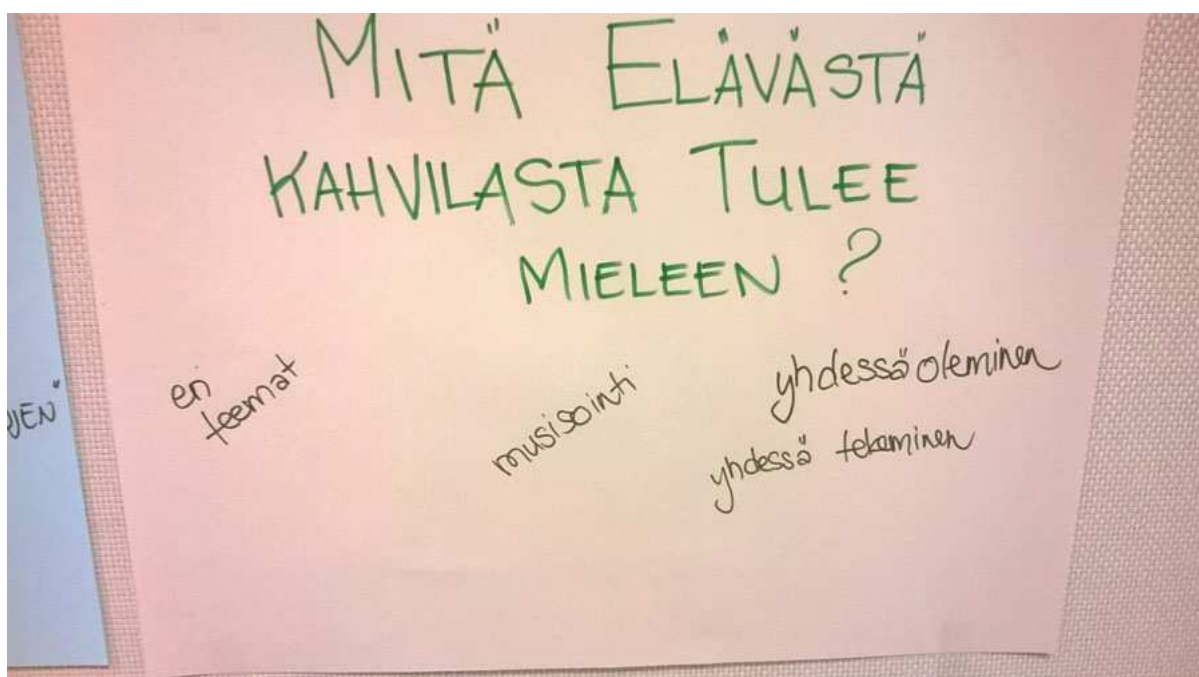
Esittelyn jälkeen aloitin vuorovaikutteisen keskustelun osallistujien kanssa kyselemällä heidän mielikuviaan siitä, mitä Elävästä Kahvilasta tulee mieleen, mitä siltä odotetaan ja minkä teemojen ympärille kahvilakerrat voisivat rakentua. Käytin apunani paperiarkkeja, jotka kiinnitin ilmoitustaululle ja joihin kirjasin kaikki esiin nousevat ajatukset ja ideat (Kuvat 1, 2, ja 3)

Kuva 1.

Kuva 2.

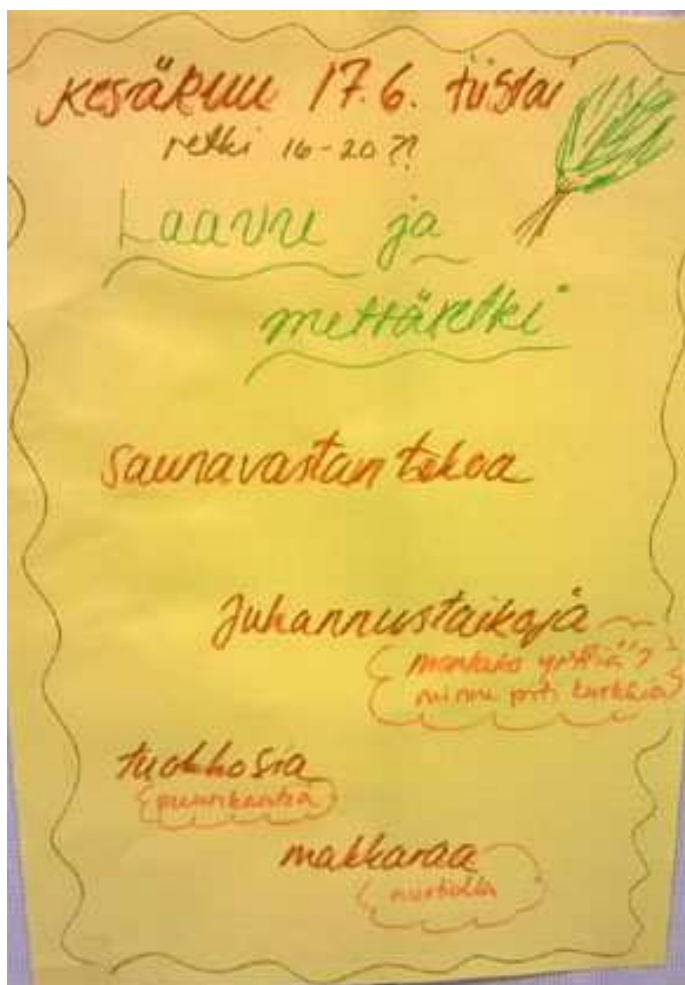
Kuva 3.

En siis suoraan siirtynyt learning café -menetelmän käyttöön, vaan ennemminkin sovelsin teemahaastattelun otteita. Koin tämän tavan olevan todella toimiva tällaisessa tilaisuudessa, sillä lentävien ajatusten kautta osallistujat saavuttivat selkeästi tilan, jossa alkoivat hahmottaa kokonais kuvan Elävästä Kahvilasta sekä ymmärsivät sen, että Huhtasuolla tapahtuva Elävä Kahvila -toiminta määräytyy täysin heidän ideois-

taan. Kulutimme noin 20 minuuttia tähän alustavaan keskusteluun esittelyineen, jonka jälkeen ohjasin suunnittelutyön eteenpäin.

Seuraavassa vaiheessa ehdotin, että jakautuisimme kahteen ryhmään, joissa molemmissa mietittäisiin Elävä Kahvila -toimintaa kolmelle eri tapahtumakerralle. Ryhmät siis suunnittelisivat teemat ja niiden puitteissa järjestettävän toiminnan, sekä tapahtumien ajankohdat ja tapahtumapaikat.

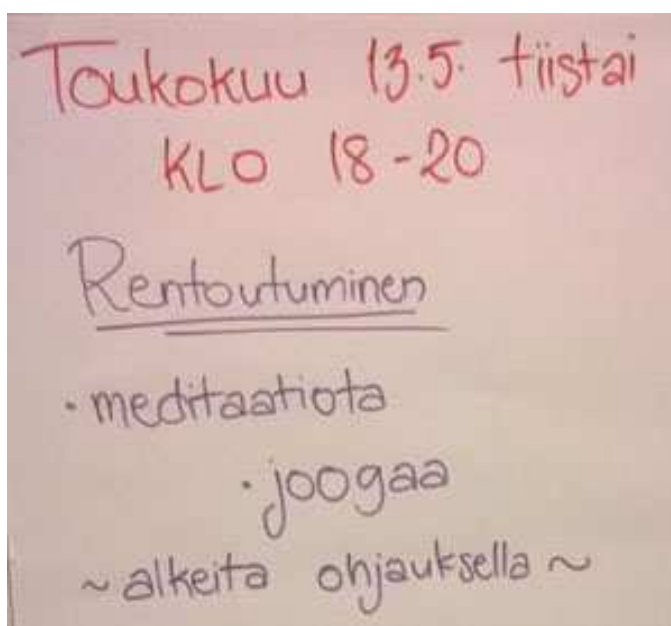
Osallistujat kuitenkin ehdottivat itse, että suunnittelu voisi tapahtua yhdessä isossa ryhmässä, jolloin keskustelu olisi heidän mukaansa hedelmällisempää. Niinpä jaoin kolme suunnittelupaperia yhden pöydän ääreen ja hetkessä lentävät ajatukset alkoivat muokkautua todellisiksi suunnitelmiksi (Kuvat 4, 5 ja 6). Ryhmien ideointi oli lähinnä suullista ja keskustelu kävi useaan otteeseen muissakin aiheissa. Minä ja Helmi Pennanen toimimme lopulta ideoiden kirjaajina ja keskusteluiden vetäjinä, jotta pysyisimme halutun aiheen ympärillä. Lopputuotokseksi syntyi kolme selkeää suunnitelmaa, ja näin saimme lopulta lyötyä tapahtumien ajankohdat lukkoon.

Kuva 4.

Kuva 5.

Kuva 6.

5.2 Tulokset

Suunnittelutilaisuuden ansiosta syntyi paljon uusia ideoita, kuinka Elävää Kahvilaa tulisi järjestää Huhtasuolla. Seuraavassa kuviossa selviää minkälaisia ajatuksia ja suunnitelmia saimme luotua. Kuvioon 1 on koottu asukkaiden ajatuksia Elävästä Kahvilasta, mitä siltä odotetaan ja minkälaisia teemoja Elävässä Kahvilassa voisi olla. Taulukko perustuu Tytti Solankallio-Vahterin tekemään muistioon ja omiin muistiinpanoihini (Kuvat 1, 2 ja 3).

Teemojen ideointi	Mitä kahvilatoiminnalta odotetaan?	Mitä kahvilatoiminnasta tulee mieleen?
• Tuohiaskartelu • Saunavihdan teko • Laavuilta • Meditaatio • Jooga • Kirjapiiri • Monikulttuurisuus • Ruoanlaitto • Lautapelejä • Ravitsemus • Musiikki • Luonto	• Kylätoimiston elävöittäminen • Hyvä paikka, jossa voi kohdata muita • Voisi olla lähellä muita, eikä yksin kotona iltaisin • Uusien yhteisöjen luominen • Paikka jossa viettää aikaa iltaisin	• Yhdessä tekeminen • Musisointi • Kahvittelu • Mukana oleminen • Eri teemat

Kuvio 1. Ideoinnin yhteenveto

5.3 Tarkastelua

Kaksi tuntia kestäneeseen suunnittelutilaisuuteen mahtui paljon muutakin kuin Elävän Kahvilan suunnittelutyötä. Tilaisuus alkoi klo 18.00 ja heti esittelykierroksen jälkeen ilmeni, että paikalla oli eräs perussuomalaisten valtuustoryhmän jäsen, joka pyrkii erittäin aktiivisesti pitämään huhtasuolaisten puolia ja jonka näkökanta Hyvinvointia Huhtasuolle -hankkeessa tapahtuvaan kehittämistyöhön on jokseenkin kriittinen. Hän esitti tilaisuuden alkupuolella useita väitteitä ja kysymyksiä koskien hankkeen rahoitusta sekä sitä, kuinka huhtasuolaisia ei oteta tarpeeksi mukaan hankkeessa tapahtuvaan kehittämistyöhön. Tiivistettynä hänen kantansa oli se, että hank-

keeseen palkattuja työntekijöitä on liikaa ja näin hankkeeseen saadut rahat menevät liian suurelta osin työntekijöiden palkkoihin.

Hän arvosteli jyrkästi myös järjestämäni suunnittelutilaisuutta ja Elävä Kahvila -toimintaa, nojautuen siihen, että hankkeessa tulisi tapahtua paljon suurempia asioita, eikä vain tällaista ”pikkunäperrystä”. Keskustelu kyseisen henkilön kanssa kärjistyi lopulta jokseenkin aggressiiviseen syyttelyyn ja perusteettomiin argumentteihin. Itse en osallistunut kyseiseen keskusteluun juuri ollenkaan, vaan annoin hankkeessa työskentelevien läsnäolijoiden vastata henkilön väittämiin. Lisäksi osa muista osallistujista ryhtyi puolustamaan hankkeessa tapahtuvaa kehittämistyötä, jonka seurauksena henkilö lopulta poistui paikalta. Kyseinen tilanne kesti arviolta noin 15 minuuttia ja söi näin ison osan suunnittelutyöhön varatusta ajasta.

Tilanteen seuraukset eivät lopulta kuitenkaan olleet negatiiviset, päinvastoin. Tilanteen kautta muista osallistujista alkoi huokua innokkuutta osallistua entistä enemmän suunnittelutyöhön ja todistaa kaikille se, että hankkeessa tähän mennessä tehdyt asiat eivät ole mitättömiä. Toisin sanottuna tilanne toimi jopa jonkinlaisena provosoiavana kimmokkeena siihen, että asukkaat innostuivat entistä enemmän todistamaan hankkeen toimivuuden. Lisäksi tilanne myös ”rikkoi jään” ja tilaisuuden alkukankeus ja mielipiteiden osoittaminen ei tuottanut enää vaikeuksia. Tilanteen jälkeen oli kuitenkin paikallaan käydä pikaisesti läpi se, mitä juuri oli tapahtunut, joten keskustelimme yleisistä hankkeeseen liittyvistä asioista muutaman minuutin, jonka jälkeen pääsimme aloittamaan varsinaisen suunnittelun.

Suunnittelu lähti sulavasti käyntiin, kun heti alusta alkaen suunnittelutilaisuuden luonne oli hyvin keskusteleva aina loppuun asti. Mietimme yhdessä muun muassa sitä, mitä kaikkea hyvinvointiin kuuluu ja minkälaisia kokemuksia ja toiveita osallistujilla oli erilaisista kulttuuriharrastuksista ja hyvinvointia edistävästä tekijöistä. Koko suunnittelu-aika eteni lopulta hyvin luonnollisesti ja omalla painollaan. Uskon sen olevan hyvin pitkälti sen ansiota, että tilaisuuden luonne oli hyvin rento ja osallistujia oli suhteellisen vähän. Myös se, että me hankkeen työntekijät osallistuimme keskusteluun muutenkin kuin kyselemällä, vaikutti varmasti tunnelman laatuun. Näiden lisäksi mainittakoon vielä se, että tapahtumapaikaksi valikoitunut kylätoimisto on niin tuttu

asukkaille, että luulen senkin vaikuttaneen omalta osaltaan tilaisuuden rentoon ilmapiiriin.

7 YHTEENVETO

Elävä Kahvila -konseptin siirtämistyö Jyväskylän taidemuseolta Huhtasuolle on ollut haasteellinen, mutta erittäin antoisa prosessi. Kaikki asettamani odotukset ja tavoitteet ovat tavalla tai toisella täyttyneet ja uskon kaiken olleen vaivan arvoista.

Opinnäytetyöni toiminnallinen osio osoittautui erityisen antoisaksi ja suosittelenkin tällaisten menetelmien soveltamista muissakin kansalaislähtöisissä projekteissa.

Arvelen, että Elävä Kahvila -toiminta ei tule jatkumaan sellaisenaan Huhtasuolla. Tästä huolimatta uskon, että se on onnistunut luomaan kylätoimistolle entistä yhteisöllisemmän ilmapiirin ja lisäksi aktivoimaan asukkaita verkostoitumaan toistensa kanssa. Tästä esimerkkinä se, että suunnittelutilaisuudessa herännyt idea kirjallisuuspiiristä on nyt ottanut tuulta alleen. Toiminta on aloitettu, ja Elävä Kahvila innosti ja rohkaisi tämän toiminnan aloitukseen. On siis saatu asukkaat ymmärtämään, että esimerkiksi yhteiset mielenkiinnonkohteet yhdistävät ihmisiä ja että aina ei tarvita suuria ponnisteluja ja isoja tapahtumia siihen, että ihmiset löytävät toisensa.

Toivon kuitenkin, että Elävä Kahvila -toiminnasta otetaan esimerkkiä kylätoimistolla vaikka järjestämällä tietyin väliajoin kaikille avoimia, hyvän mielen illanistujaisia. Täten pystyttäisiin saavuttamaan se, että kylätoimistosta tulisi entistä enemmän kaikille avoin kokoontumispaikka, ja että esimerkiksi anniskeluravintolassa istumiselle olisi vaihtoehtoja toimintaa iltaisin.

LÄHTEET

- Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus 2014. Hyvinvointia Huhtasuolle –hanke. Viitattu 4.3.2014. [http://www.ara.fi/fi-FI/Ohjelmat_ja_hankkeet/Asuinalueiden_kehittamisohjelma/Hankkeet/Jyvaskyla/Hyvinvointia_Huhtasuolle_hanke\(27689\)](http://www.ara.fi/fi-FI/Ohjelmat_ja_hankkeet/Asuinalueiden_kehittamisohjelma/Hankkeet/Jyvaskyla/Hyvinvointia_Huhtasuolle_hanke(27689))
- Huhtasuoprojekti 2014. Kylätoimisto. Viitattu 6.5.2014. <http://www.huhtasuoprojekti.net/kylatoimisto.php>
- Hyyppä, Markku T. & Liikanen, Hanna-Liisa 2005. Kulttuuri ja terveys. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Jyväskylän kaupunki 2014b. Jyväskylän Huhtasuon alueellinen kansalaisraati: Kylätoimisto asukkaiden yhteiseksi tieto- ja toimintakeskukseksi. Viitattu 6.5.2014. <http://www.jyvaskyla.fi/ajankohtaista/arkisto/1/0/61142>
- Jyväskylän kaupunki 2014. Huhtasuon hyvinvointihanke. Viitattu 4.3.2014. <http://www.jyvaskyla.fi/hallinto/hanke/huhtasuo>
- Jyväskylän kaupunki/Jyväskylän taidemuseo 2014. Poikkitaideaula-projekti. Viitattu 6.5.2014. <http://www.jyvaskyla.fi/taidemuseo/yleisotyo/poikkitaideaula>
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Vastapaino.
- Lehtonen, Heikki 1990. Yhteisö. Jyväskylä: Vastapaino.
- Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Tiedonhankintaan ja toiminnansuunnitteluun sopivat menetelmät. Viitattu 29.4.2014. <http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuuden-tyokalupakki/tiedonhankinta-ja-toiminnansuunnittelumenetelmat/>
- Tapaninen, Annikka & Kauppinen, Tapani & Kivinen, Kirsti 2002. Ympäristö ja hyvinvointi. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.

